

YOLUN SONUNDA BEN

Sümeyye ÖZGEN
Diyaret İşleri Başkanlığı / Öğretmen

1. Zamanın yıpratığı zayıf yüzündeki derin çizgiler... Dünyaya uzak ve uzakları seyreden gözleri... Gözlerinde insanı dünyaya ve insanlara dair aldanmalara karşı koruyup kollayan, uyandıran bir şeyler vardı. Yorgun ama anlatan... Bir duanın dudaklardaki kıpırtısı gibi. Sessiz, ama çağırıyor... Durmadan anlatan, sanki iki siyah aynaydı gözleri... Ne zaman onu düşünsem değişen, yaşlanan yüzü, ama hiç değişmeyen genç ve diri gözleri geliyor gözümün önüne. Kahkahadan uzak ama daima tebessüm eden yüzü...

Ağaçların yaprakları kımıldıyor üzerimde. Sanırım kavak ağacı bunlar, diyorum içimden. Otları dalgalandırarak gelen, yüzümü okşayarak geçip giden rüzgârı hissediyorum. Adını bilmediğim, tanımadığım çiçeklerin kokusunu duyuyorum kısa bir an. Kayboluyor sonra. Yapraklar hışırdıyor. Yalnızım. Etrafta kuş ve otların arasında gezen çekirge seslerinden, ara ara hareketlenen ılık rüzgârın geçtiği yerde bıraktığı hışırtılardan başka hiçbir ses yok. Ölçemediğim bir zamanın içindeyim. Her gün kendi yatağında akıp giden, saatlerle sınırlı zamandan ayrı, bağımsız ya da yoğunlaşmış demeliyim, öyle bir an. Katmanlaşmış bir zaman bu.

Çok uğramazdım mezarlıklara oysa. Yapmadığım bir sürü şey gibi. Kim burada yatan? Gidişiyle yalnızlaştığım bu adam neyim benim? Başında tahta var sadece. Tahtada doğum ölüm

aralığı... Adının önemi yok. Önemi olmayan tek şey adı. Bana ayna olan gözlerine bakar gibi, başına dikilmiş tahtaya bakıyorum. Yine anlatıyor bana. Bilmediğim, daha çok da unuttuğum her şeyi yine tek kelime etmeden anlatıyor. Zamanın zamansızlığa açılmış gözleriyle izliyor sanki beni. Bu kez ölümü dinliyorum gözlerinden. Hayatın lezzetlerini yok eden ölümü hatırlatıyor bana. Hayatın ölüme ilişkiliğini. Tutunduklarımın geçiciliğini. Tek kelime etmeden, ölümü bana anlatan bu adam, benim hayatımın neresindeydi ki yeryüzünde bir başıma kalmış gibi hissediyorum... Bu yalnızlığı unuttuğum oysa. Geldiğim ilk zamanlardan sonra hiç bu kadar sessiz bulmamıştım burayı.

2. Köyle kasaba arası, fazlaca gelişmemiş, tarihî dokusu bozulmamış bir yerdi burası. En yükseği iki katlı olan evler, sanırım su sıkıntısı yüzünden uzun servi ağaçlarının çoğunlukta olduğu yere çevrenmişti. Otobüsten indikten sonra kalan yolu daha küçük bir yolcu otobüsüyle gitmem gerekmişti. Şoför geldik dediğinde, sabahın dokuzuydu. Yer yer sökülmüş, kiminin altına su dolmuş parke taşlarıyla örülü bakımsız yola adımımı attığım an bavulumu alıp geri dönmek istedim. Öğretmenlikten vazgeçmek, her şeyi bırakmak ve yanımdan hızla uzaklaşan küçük otobüse binip gitmek... Yirmi üç yaşındaydım... Orta hâlli bir ailede, en çok da annesinin el bebek gül bebek büyüttüğü, bir dediği iki edilmemiş, bulunmuş buluşturulmuş alınmış, yedirilmiş, giydirilmiş, her istediği yapılmış düpedüz şımarık bir adamdım. Hayata karşı donanımsız, mücadele etmeyi bilmeyen, emekten, alın terinden haberi olmayan haddinden fazla şımartılmış bir adam...

Okumakla sanki onları ödüllendiriyormuşum gibi, kendilerinden kısıp bana göndereceklerini bildiğim için önünü ardını düşünmeden harcardım cebimdekini. Gezip tozmanın bini bir para... Sonraki günler adımı bile hatırlamadığım insanlarla üstelik. Ertesi gün sınavdan sonra hatırlamayacağım bilgiler haricinde hiçbir şey, kafa yordüğüm fikirler, hayata dair hiçbir amacım yoktu. Aklıma eseni yapıyordum. Bomboş yaşıyordum

o zamanlar. Başka türlü yaşamak gelmiyordu aklıma. En kötüsü de düpedüz vurdumduymazdım. Sabah otobüsten indiğimde, bu kasabaya yirmi üç yaşında toy bir öğretmen olarak geldiğimde böyle bir adamdım.

Yeni sayılamayacak kadar yıpranmış belediye binası, sağlık ocağı, iki sınıflı bir okul... Hepi topu bu kadardı işte. Atandım diye uçarak geldiğim, maaşımla yapacaklarımla hayaller kurduğum yer, bu avuç içi kadar yerdı. Kapana kısıldığımı hissettim o an. Tanıdık hiç kimsenin olmadığı bu yer, içinde hiç insan yokmuşçasına, geride bıraktığım her şeye dair yakıcı bir özlem doldurdu içime. İlk kez küçük bir çocuk gibi ağlamak istedim. İlk kez, ben burada yaşayamam dedim... İşte ben hayatı ilk kez o gün tanıdım...

3. Bir oda ve mutfaktan ibaret olan evime yerleşmem çok uzun sürmedi. Birkaç tencere, tabak çanak, küçük bir soba, biri benim için diğeri olur da misafirim gelir diye iki kanepeler, bir masa, küçük bir televizyon... Hepsi buydu. Küçük yerdı nihayetinde. Bir ihtiyacın var mı diye soranlar çok oldu. Eksiklerim varsa tamamlamak isterlermiş... Hatta şaşırdım benimle ilgili haberlerin bu kadar hızlı yayılmasına. Doğrusunu söylemek gerekirse en ince ayrıntısına kadar ne yaptığımı bilmeleri huzursuz etti beni. Yabancı bir cisimdim onlar için. Beni bu şekilde ölçüp tartmak istiyorlardı sanırım. Belki de gerçekten yardımseverdiler. Bilemiyorum. Güvenemezdim kimseye.

İlk günler sadece okuldan eve, evden okula gidip geldim. Okulun, yürüyeceğim mesafede olması iyi olmuştu. Vakit öldürüyordum kendimce. Uzuyordu günler... Geceler televizyonun karşısında uyuklamakla geçiyordu. Ne kadar süreceğini bilmediğim bir işkence gibiydi bu. Ne kadar dayanabilirdim bilmiyordum. İnsanlarla içli dışlı olmak istemiyordum. İşimi görecektümlelerden fazlasını kurmaya, konuşmaya üşeniyordum âdeta. Buraya beni zorla onlar getirmiş gibi çocukça bir öfke vardı

içimde onlara karşı. Dünyanın dışına itilmiş gibi hissettiğim bu yerden olabildiğince çabuk kurtulmak istiyordum.

Kalabalıkların içinde kendini özgür hisseden, ne isterse yapmış, yaşamış birinin bütün gözleri üstünde hissetmesi. En zoru da bu olsa gerekti. Her hareketimin izlenecek olması... Hep böyle mi olacaktı bu? Hep hareketlerime dikkat etmek zorunda mı kalacaktım? Kiminle düşüp kalktığıma, kiminle konuştuğuma... Küçük yerin dedikodusu çok olur derdi babam. Bunu hatırladığımda güldüm. Babam bu hâlimi görse, oh olsun sana, derdi mutlaka. Hayta oğlanın biraz burnu sürt-sün. Annem... Ağlardı annem... Ne çok insan ne çok anı kalmıştı geride. Geride bıraktıklarına, getiremediklerime ne çok üzüldüm o an. Etrafımdan hiç ayrılmaz sandığım, varlıklarına sınırsız güvendiğim ailemin bile bir yere kadar benimle olabileceklerini hissettiğim o dakikalarda ilk kez, insanın dünyadaki büyük yalnızlığını iliklerimde tattım... Hayata dair her şeyin anlamının değiştiği ya da yitirildiği noktalar vardır. Oradaydım. Ve sıfır noktasına düştüğüm o anlarda ilk kez Allah'ı öylesine yakınımda hissettim...

4. İnsanların bir arada oturabildiği tek yer, ara sıra ailelerin, daha çok nişanlıların utana sıklıkla geldiği, gizli saklı köşelerdeki masalarında oturduğu, küçük çay bahçesiydi. Üstüne çapraz çivilenen dallara asmalar sardırılmış, içindeki küçük dikdörtgen havuzlara en çok da çocukların ilgisini çeken balıklar bırakılmıştı. Evde oturmaktan bunaldığım günlerde tam anlamıyla buraya dadandım. Okuldan çıkar çıkmaz, kasabanın en kalabalık yeri olan -en fazla beş altı kişi- çay bahçesine gittim ve saatlerce, anlamsızca düşünerek balıkları izledim. Okuldaki diğer öğretmenin arkadaşlarıyla oturduk birkaç kez. Doktor ve bu küçük kasabada ne iş yaptığını hiç anlayamadığım mühendis. Benim bile alışamadığım bu avareliğe onlar çoktan alışmıştı oysa. Boş muhabbetlerle eğlendiklerini sanan, yaslandıkları hiçbir fikir olmayan, maaşını alıp yatmaya alışmış, herhangi bir şeye dair içinde bir gram bile rahatsızlık duymayan kendince

elit, okumuş insanlardı bunlar... Birkaç seferden sonra onlardan ayrılıp kendi yalnızlığıma döndüm. Uğramadım yanlarına. Hatta düpedüz umursamaz davrandım. Arkamdan ne söyledikleri umurumda değil.

Buraya geldiğimden beri en mutlu olduğum anlardan biri sıkılırsam okurum diyerek bavuluma alelade attığım birkaç kitabı fark ettiğim andı. *Gül Yetiştiren Adam* ve birkaç öykü kitabı... O küçük çay bahçesinde her akşam gizli bir kitabı ilk ben keşfetmişim gibi okudum *Gül Yetiştiren Adam*'ı. "Gününü değerlendirmeye bakacaksın... Günün nasıl değerlenir bak anlatayım: Şimdi ömrünü bitmiş say, ömrün bitmiş de sen yalvarmış yakarmışsın sana gözyaşların için cabadan bir gün daha vermişler. İşte şu anda da o bir tek son günün içinde bulunuyorsun... İşte o son günde ne yapacaksın, her gün onu yapacaksın." Tekrar tekrar, ezberleyecek kadar okuduğum satırlardı bunlar... Üst üste iki gün kitap okumuşluğu olmayan ben, burada kitaplarla ördüm yalnızlığımın duvarlarını. Bir şeyin tadına varabilmek için üstüne gitmek gerekiyordu belki de. Bir kitap bile tekrar tekrar okunduğunda açıyordu gerçek manasının kapılarını.

5. Okuldan ve kitaplardan arta kalan zamanlarda etrafı dolaşmaya çıktığım bir gün, pazar sokağındaki atölyelerden birinde karşılaştım onunla. Laf olsun diye girdiğim diğer birkaç yerden biriydi. İkinci güneşi atölyenin önüne özenle dizilmiş testileri, çömleri daha da kızılaştırmıştı. Bu buğulu kızıl görüntü, garip bir etki bıraktı üstümde. Sebepsiz... İki kanatlı kapıdan içeri girdiğimde beni fark etmedi. Ya da ben öyle sandım. İçeride ondan başka kimse yoktu. Dönen çarkın uğultusu içerdeki sessizlikle bütünleşmiş gibiydi. Çarkın uğultusu olmadığında bu odadaki sessizliğin etkileyici dengesinin bozulacağı hissine kapıldım. Tırmalamıyordu, rahatsız etmiyordu hatta içerdeki büyülü havayı tamamlıyordu.

O, başını hiç kaldırmadan ayağıyla çevirdiği çarkın üzerinde dönen çamura elleriyle şekil vermeye çalışıyordu. Sağ elini bir kabın içindeki suya ara sıra daldırıp çıkardıktan sonra tekrar, aralıksız dönen, avuçlarının arasında sonsuz daireler çizerek kayan çamuru düzeltmeye devam ediyordu. İzlediğim bu usta ellerin bende bıraktığı etkinin bir ressaminkinden, bir müzisyeninkinden hiçbir farkı yoktu. Bu döngüyü seyretmek, zihnimi kemiren, gitmeye, kaçmaya ilişik düşünceleri susturmuştu ilk defa. İlk defa hiçbir şey düşünmeden, sadece izledim.

Öyle tuhaf bir yüzü vardı ki... Kararlı ama kararsız, kendinden emin ama ürkek, dalgın ama hüznü... Zihnim, onu ellerinden ve yüzünden hareketle çiziyor, şekillendiriyor ama tamamlayamıyordu... İlk kez içimde hiç tanımadığım birine karşı saygıya benzer bir his oluşmuştu. Belki adı daha farklı bir şeydi bunun. Tarif edemediğim, bende olmayan hislerin uyanışındaydı sanki...

“Oturmaz mısın? Ayakta kaldın.”

Cevap vermedim. Oturmadım da. Hiçbir şey söylemeden çıktım. Bu, diğerlerinden hiçbir farkı olmayan, sıradan yaşlı adamın benim üzerimde yarattığı etkinin sebebi neydi? Ayrıldığımdan andan uyuduğum ana kadar bütün gece sadece bunu düşündüm...

6. Bir kapının kapanışı ve bir kapının açılışı arasında mı sürüp gider hayat? Cevabı beni çok aşar. Bilmiyorum. Ama o benim kendime açılan kapımdı... Bunu hissetmişim. İlk karşılaştığımız günden sonra yine aynı vakitte gittim atölyeye.

“Oturmaz mısın? Ayakta kaldın.”

Cevap vermedim ama oturdum bu kez. İşine devam etti. Yeni mi geldim buralara? Kimim, neciyim? Sormadı hiçbir şey. Hiçbir şeyi merak etmiyor gibiydi. Bundan ölesiye hoşnuttum. Ben izledim, o elindeki, ıslak çamuru elleriyle şekillendirmeye devam etti. Hipnoz olmuş gibiydim. Bana başka hiçbir şey

Kendim, uysallığıma şaşırarak amaçsızca yürüdüm arkasından. Beni yeni tanıdığım bu ihtiyar ama bir o kadar dinç adamın sözlerine bu kadar hürmet etmeye iten o hissin adını bugün bile koyamadım...

7. İkinci vakitleri... Ağaçlara ve yıpranmış taşların üzerine düşen kızıl güneş... Dingin günler... Bu benim hayatımın yoluydu. Her gün aynı saatlerde oraya gittim. Gelebilir miyim diye sormadan, yarın da gel lafını duymadan... Aramızda kurulan o ince bağın örülüşünü izledim her gün. Önceleri öylesine vakit geçirmek için peşine takılıp gittiğim camide her akşam namazından sonra, içimde yıllarca örülmüş huzursuzluk yumağının yavaşça çözülmeye başladığını hissettim... Ömrüm boyunca özlediğim, aradığım her ne ise ona yaklaştığımı... Omuzlarımda birikmiş bir şeylerin azar azar döküldüğünü... Hafiflediğimi... En doğru ifade buydu sanırım. Hafifliyordum.

Hiçbir yerdeydim burada... Bu sıradandan bile küçük atölye benim için dünyadan sıyrılmış, hiçbir yerdi sanki. Yorulmu-yordum sanki dinleniyordum. Uzun uzadıya sohbetler etmedik hiç. Ama ben onun söylediklerini anlamlandırabilmek için çok düşünürdüm.

“İnsanlar”, demişti bir keresinde, “Bazıları yaprak gibidir, rüzgâra kapılıp gider, yalpalar; bazıları da yıldızlar gibidir. Hiçbir şey yörüngelerinden çıkaramaz onları, kendisine tutunanlara yön verirler.”

“Senin için öyle biri var mı peki? Sana yönünü bulduran biri?” Aniden çıkmıştı ağızımdan bu soru. Ona dair merak ettiğim çok fazla şey vardı.

“Elbette. Senin yok mu?”

“Hayır. Yani sanırım...”

Gülümsedi bir müddet. Sonra, “Sen yönünü aramamışsındır belki. Yaprak gibi rüzgârda savrulmayı seçmişsindir.” dedi.

Bu kez karşılıklı gülümsüyorduk. “Öyle mi dersin?” dedim. “Sana yönünü bulduran kim peki?”

“Peygamber...”

“Onu diğerlerinden ayıran ne? Onda seni bu kadar etkileyen şey yani...”

Başını kaldırıp ilk kez o zaman gözlerimin içine o kadar uzun baktı. Öyle bir bakıştı ki ruhumu en yalın hâliyle gördüğünü sandım. Aklımdakileri okuduğunu... Yüzümün gittikçe kızardığını hissettim. O gözlerini çekmeden konuşmaya devam etti.

“Çünkü yumuşak sertten güçlüdür, su kayadan güçlü, sevgi zorbalıktan güçlüdür.”

“Bunları o mu söylüyor?”

“Hayır, bir kitap... O bunları yaşantısıyla söylüyordu. Yaşayarak anlatıyordu en çok. Sabrı, dürüstlüğü, tevazuyu... Biliyor musun? Bunlar ancak yaşandığında insana sirayet eder. Bunları anlatarak öğretemezsin, başkalarına anlatmak için önce kendin yaşıyor olman gerekir.”

Sanırım onda bana etki eden şey buydu. Etrafımda yıllarca örülmüş çemberi daralta daralta bana, özüme yaklaşıyordu... Sanki beni çevreleyen bir zar vardı da yavaşça yırtarak ruhu- ma ulaşıyordu. İncitmeden. Zorlamadan. Sabrederek. Söyleyerek değil yaşayarak anlatıyordu. Onu hiç yalan söylerken görmedim mesela. Birine sesini yükselttiğini, kimseyi kırdığını, isteyeni geri çevirdiğini... Söyleyeceği şeyi köpürttüğüne hiç şahit olmadım. O bir münzeviydi... Ve ben her geçen gün ona benzemek istedim. Onun, hayatımı uysallaştıran, başka bir dünyanın rüzgânıyla ruhumun en ücre köşelerine dokunan sayılı sözlerinin ardındaki sırrı öğrenmek istedim... Bu derin lisanı hangi kitapları okuyarak edindiğini öğrenmek istedim.

“Yukarda söylediklerin hangi kitaptan? Merak ettim de.”

“Allah’ın hakkını koru ki, Allah da seni korusun. Allah’ın hakkını gözet ki O’nu yanında bulasın...”

“Ne demek bu?”

“Kur’an okumayı biliyor musun?”

Cevap vermedim. Cümlelerin devamını duymaktan korktum. İşin aslı utandım. Bu yaşımda bir konuda eksik olmak, birinden bir şeyler öğrenecek olmak ağır geldi o an.

“Yarın” dedi gülümseyerek, “başlayalım. Öğretmenliğini duyduk bakalım öğrenciliğin nasıl.”

Bu, onun dilinde okumaya önce Kur’an’la başla demektir...

Onunla başladım. Her şeyin başıydı bu. Yeni yeni kurmaya başladığım bir cümlelerin ilk hecesiydi... İş bu küçük odada sadece testi yapmak olan ve bu işi yürekten kabul ederek sadece testi yapan... Hayatın ilahî işleyişine elleriyle katılan... Gerekli olmadıkça konuşmayan ama yaşayışıyla her daim anlatan... Daha ötesi ikna eden bu adamdan hayatı, hayatı okumayı ve aradığım şeye içimdeki uzun yoldan ulaşabileceğimi öğrenmeye başladığımda ilk kez, öldürdüğüm zamanı ve geri gelmeyecek boşa geçmiş vakitlerimin hesabını düşündüm...

8. Hiçbir gün bıraktığımız yerden başlamıyor hayat... Kimileri için yeni bir doğumun başlangıcı gün. Kimileri için o gün sonlanıyor dünyadaki zaman... Bazı anlar, ilahî bir mesaj gibi doğru okunduğunda, hayatın geri kalanı için büyük kırılmalara dönüşüyor. Ben bu kırılmayı, beş yıldır yaşadığım bu kasabada onunla karşılaştığım ilk gün yaşadım. Bana hayatı bu gözle okumayı o öğretti. Tanıştığımızda yabancı olduğum için konuşmadığını zannettiğim bu adam ilk gün neyse son gün de oydu. Uzun boylu konuşmadı hiç. Büyüsüne kapıldığım o uhrevi hava hiç kaybolmadı.

Hiç şaşırtmayan bir dünyası vardı onun. Yormayan, zorlaştırmayan, kolaylaştıran... Konuşmadan anlattı. İzleyerek

öğrendim. Yaşayarak gösterdi. Yıllarını adadığı o ıslak çamura şekil verir gibi birkaç damla su serpererek ruhuma, yoğurdu... Şekillendirdi... Kırmadan, incitmeden, şefkatle dokundu ruhuma. Fazlalıklarımı yonttu... Eksiklerimi yamadı... Anladım ki insan kendi yaşamadıklarını öğretemez başkalarına. Peygamberi ahlaktı bu...

...

Ölüm, küçük kıyameti insanın... Ve onun, bir yanıyla yaşamak güzel, gençliğinin kıymetini bil derken; bir yanıyla hiç tedirginlik duymadan kucakladığı ölüme çağıran bir hâli var. Ansızın gelen ve ona hiç yakıştıramadığım ölümüyle bile bana bir şeyler anlatan bir tarafı var onun... Başındaki tahtada doğum ve ölüm aralığı... Bana ayna olan gözlerine bakar gibi, başına dikilmiş tahtaya bakıyorum... Yine anlatıyor bana... Bilmediğim, daha çok da unuttuğum her şeyi yine tek kelime etmeden anlatıyor. Zamanın zamansızlığa açılmış gözleriyle izliyor sanki beni... Bu kez ölümü dinliyorum gözlerinden. Hayatın lezzetlerini yok eden ölümü hatırlatıyor bana. Hayatın ölüme ilişkisini... Tutunduklarımın geçiciliğini...

Burada yatan kim? Gidişiyse yalnızlaştığım bu adam neyim benim? Ben çok uğramazdım mezarlıklara oysa. Ağaçların yaprakları kımıldıyor üzerimde. Yüzüme değip geçen rüzgârı hissediyorum. Yapraklar hışırdıyor. Atölyenin büyük anahtarı demir soğuğuyla değişiyor avuçlarıma. Artık nereye gideceğimi ve yönümü biliyorum...